

**UCHWAŁA NR 82/IX/19
RADY MIEJSKIEJ WĘGLIŃCA**

z dnia 25 kwietnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węglińiec
na lata 2019-2020**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019r., poz. 506) oraz art. 10 ust.1, ust.2a i 2b oraz ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.) Rada Miejska Węglińca uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2019-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Węglińiec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Wiesław Piechota

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy realizacja działań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii w oparciu o gminny program przeciwdziałania narkomanii. W związku z zakończeniem okresu obowiązywania dotychczasowego Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2016 – 2018 została opracowany nowy program na lata 2019 – 2020. Biorąc powyższe pod uwagę, podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2019 – 2020 jest uzasadnione.

*Załącznik do uchwały nr 82/IX/19
Rady Miejskiej Węglińca
z dnia 25.04.2019 r.*

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węglińiec na lata 2019 - 2020

Węglińiec 2019 r.

Rozdział 1

Wprowadzenie

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2019 - 2020 (zwany dalej Programem) określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zadania mające na celu przeciwdziałanie narkomanii obejmują w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zgodnie z powyższym gmina ma możliwość przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki uzależnień, realizując je poprzez:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą,
- 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

Niniejszy Program przygotowany został w oparciu o Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020, Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017-2020 oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2014 – 2020.

Diagnoza

Ocena stanu problemu narkomanii w Gminie Węgliniec dokonana została w oparciu o wyniki przeprowadzonego w 2015 roku badania pod nazwą „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych wśród uczniów klas 5-6 szkół podstawowych i 1-3 gimnazjów z terenu gminy Węgliniec” oraz badania ankietowego uczniów szkół podstawowych przeprowadzonego w 2019 roku, jak również analizy materiałów własnych oraz materiałów pochodzących z innych źródeł.

W latach istnienia gimnazjum pojawiały się przypadki uczniów eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi. Uczniowie tacy, z racji widocznej zmiany w zachowaniu, obejmowani zostawali natychmiastowym wsparciem pedagoga szkolnego. W zależności od funkcjonowania rodziny prowadzono wzmożone działania pomocowe dla uczniów i rodziców. Rodzice często wypierali problem zażywania narkotyku przez dziecko i dopiero narastające problemy wynikające z wchodzenia w uzależnienie stopniowo

skłaniały ich do współpracy. Szkoła nakłaniała rodziców do podjęcia terapii przez ucznia, wskazywała odpowiednie ośrodki. Losy uczniów „na terapii” były stale monitorowane przez pedagoga szkolnego, poprzez kontakt z rodzicami czy bezpośredni z uczniem.

Od wielu lat szkoła m.in. przy współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej prowadzi działania profilaktyczne nakierowane na przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych. W ramach działalności profilaktycznej prowadzone są kampanie lokalne, spotkania informacyjne, programy, rozpowszechniane materiały edukacyjne jak również prowadzona jest diagnoza środowiska uczniów poprzez badania ankietowe oraz obserwacje zachowań dzieci i młodzieży szkolnej. Każde nietypowe zachowanie ucznia jest przedmiotem zainteresowania kadry pedagogicznej placówki szkolnej również w kontekście potencjalnego wystąpienia problemu z zażywaniem substancji narkotycznych.

Jak wynika z raportu badań diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród uczniów klas 5-6 szkół podstawowych i 1-3 gimnazjów z terenu gminy Węgliniec z 2015 roku, zdecydowana większość populacji badanej nie miała kontaktu z narkotykami (ok. 93%). Potwierdzają to wyniki badań przeprowadzonych w 2019 roku – 95% osób badanych nigdy nie zażywało narkotyków. Pozostały odsetek respondentów przyznaje się do eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi. Przedział wiekowy badanych respondentów to 11 – 15 lat, zatem można wnioskować, iż inicjacja związana ze środkami psychoaktywnymi wśród uczniów następuje, gdy są oni w okresie adolescencji. Będąc w wieku dojrzewania u młodych ludzi rodzi się potrzeba zinterpretowania swojej roli w relacjach rówieśniczych i rodzinnych, następują zmiany na wszystkich płaszczyznach rozwoju. Pojawiają się obszary zagrożenia takie jak używanie środków psychoaktywnych, których źródłem jest m.in. wczesna inicjacja zachowań ryzykownych.

Wynik badań jakościowych zrealizowanych w 2018 roku w ramach zadań Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pn. „Analiza jakościowa stylu życia 17-18-letnich użytkowników substancji psychoaktywnych, wzorów i motywów używania substancji oraz innych zachowań problemowych” potwierdzają, iż wiek inicjacji używania substancji psychoaktywnych zawiera się w przedziale 12-17 lat. Zazwyczaj ma to miejsce w trakcie zabawy, w towarzystwie znajomych, często bardziej doświadczonych kolegów¹.

Wśród uczniów szkół na terenie Gminy Węgliniec najczęściej zażywanym środkiem psychoaktywnym jest marihuana. Popularność marihuany wśród osób zażywających środki psychoaktywne potwierdzają wyniki badań I-TREND prowadzonych w latach 2013-2015 przez SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, w których respondenci wskazali, iż najpopularniejszymi substancjami psychoaktywnymi zażywanimi w Polsce są kolejno: marihuana, haszysz, amfetamina, metamfetamina, nowe substancje psychoaktywne, ecstazy, LSD, kokaina²

¹ Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii: A. Strzelecka: Raport z badań jakościowych wśród młodzieży zrealizowanych w 2018 r. Analiza jakościowa stylu życia 17-18-letnich użytkowników substancji psychoaktywnych, wzorów i motywów używania substancji oraz innych zachowań problemowych, <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=1434584>, s.13.

² Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii: A. Malczewski, A. Misiurek: Używanie narkotyków i „dopalaczy” w populacji generalnej — SIN 4/2015, http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=15&res_id=5092901, s.19.

Niepokojące jest zjawisko dostępności substancji narkotycznych przez węglińskich uczniów. Zarówno w badaniu przeprowadzonym w 2015 roku, jak i w 2019 roku ok. 20% badanych dostęp do substancji psychoaktywnych oceniło jako „łatwy”, a ok. 10% badanych proponowano narkotyki.

Z wyników badań ankietowych prowadzonych w 2015 roku wynika ponadto, iż ok. 30% badanych uczniów szkół podstawowych oraz ok. 14% gimnazjalistów nie posiada wiedzy na temat skutków zażywania narkotyków, czego następstwem powinna być intensyfikacja działań profilaktycznych.

Na skalę problemu narkomanii w Gminie Węglińiec wpływa położenie geograficzne gminy na styku granic Polski, Czech i Niemiec (swobodny przepływ osób między krajami, a w konsekwencji dostępność i różnorodność substancji narkotycznych również z zagranicy), zmiana oceny stosowania niektórych środków odurzających (dawniej zabronione, obecnie modne a nawet pożądane w zabawie bądź jako wspomagacz w nauce) jak również różnorodność form i postaci substancji narkotycznych (od proszku, kapsułki, syropu do kryształków, znaczków, naklejanych tatuażów, lizaków). Ostatni czynnik będący w korelacji z niską świadomością rodziców na temat nowych substancji psychoaktywnych, brakiem zainteresowania sprawami młodych ludzi, szybkim tempem życia, itp. może powodować zbyt późne reakcje osób dorosłych na problem zażywania narkotyków przez dziecko. Stąd istotną kwestią jest objęcie działaniami profilaktycznymi również szerokie spektrum osób dorosłych.

Niska świadomość w kwestii problemu narkomanii zarówno u dzieci i młodzieży szkolnej jak również u rodziców może doprowadzić do eskalacji problemu, który w Gminie Węglińiec w porównaniu do innych miast w Polsce nie jest problemem dominującym. Jednakże nie należy go lekceważyć a nawet przeciwdziałanie narkomanii uznać za priorytet w ramach podejmowanych działań profilaktyki pierwszorzędowej w celu zapobiegania nowym przypadkom.

Narkomania jest zjawiskiem złożonym, często jej występowanie powiązane jest z innymi dysfunkcjami społecznymi, takimi jak alkoholizm, przemoc, ubóstwo, bezrobocie.

Potwierdza to fakt występowania problemu narkomanii w wszczętych wśród mieszkańców Gminy Węglińiec procedurach Niebieskiej Karty – ok.1/3 przypadków oraz pomocy materialnej udzielonej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węglińcu w 2018 roku dla 8 osób (w tym 1 osoba przebywa na leczeniu odwykowym w ośrodku leczenia uzależnień).

Analizując powyższe rozważania należy zaznaczyć, iż prezentowane dane obarczone są dużym ryzykiem niedoszacowania z uwagi na specyficzny charakter zagadnienia. Pomimo tego należy konsekwentnie realizować politykę przeciwdziałania narkomanii, czego efektem może być poprawa nie tyle statystyki co zachowań i postaw mieszkańców Gminy Węglińiec.

Podstawowe cele Programu

- 1) ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy i Miasta Węglińiec,
- 2) podejmowanie działań mających na celu zapobieganie uzależnieniom przez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym,
- 3) wspieranie psychospołeczne osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin,

- 4) wzmacnianie postaw społecznych związanych z ograniczeniem używania substancji psychoaktywnych,
- 5) współpraca z podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii,
- 6) organizowanie alternatywnych miejsc i form twórczego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, a w szczególności z grup podwyższonego ryzyka.

Polityka rozwiązywania problemów narkotykowych na terenie Gminy i Miasta Węgliniec prowadzona jest zgodnie z kierunkami określonymi w niniejszym Programie i stanowi rozszerzenie oraz kontynuację działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii z lat poprzednich.

Rozdział 2

Zjawisko narkomanii

Zjawisko nadużywania środków psychoaktywnych i uzależnienia od nich stało się w drugiej połowie XX wieku problemem społecznym. Narkomania stała się stopniowo problemem medycznym, społecznym i kulturowym. Dziś spostrzegana jest jako jednostka chorobowa o złożonym charakterze. W narkomanii, w odróżnieniu od choroby alkoholowej, oprócz uzależnienia fizycznego oraz psychicznego, występuje także uzależnienie społeczne. Problem używania narkotyków jest dodatkowo złożony pod względem prawnym, gdyż są one nielegalne. Używanie narkotyków jest nielegalne i często ukrywane, trudno jest zatem ocenić rozmiar występowania tego zjawiska oraz związanych z nim niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych. Najpełniejsze informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków posiadają instytucje zajmujące się problemem narkomanii. Bardzo trudna jest ocena rzeczywistego zasięgu zjawiska używania narkotyków przez młodzież. Zwiększyła się podaż, pojawiły się nowe rodzaje narkotyków na nielegalnym rynku, zmieniły się metody używania substancji psychoaktywnych. Narkotyki stały się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagają młodych ludzi w nauce.

Aby zmniejszyć rozpowszechnianie używania środków odurzających konieczne jest wdrożenie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości młodzieży i rodzin, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych chroniących przed używaniem narkotyków. Konieczne są także kompleksowe działania profilaktyczne obejmujące całe rodziny. Zintegrowane działania muszą być adresowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i do rodziców oraz nauczycieli. Profilaktyka, jako oferta wzbogacająca wychowanie oraz edukację dzieci i młodzieży, wymaga podjęcia działań ukierunkowanych nie tylko na zapobieganie szkodom, ale przede wszystkim na promowanie zdrowia rozumianego całościowo, które obejmują wymiary: fizyczny, psychiczny, społeczny, duchowy i publiczny. Jednakże najważniejszym elementem procesu przeciwdziałania narkomanii jest profilaktyka prowadzona w środowisku lokalnym.

Rozdział 3

Warunki realizacji Programu

Realizatorem Programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węglińcu przy udziale następujących służb i instytucji:

- 1) Urzędu Gminy i Miasta Węglińiec,
- 2) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) placówek oświatowych z terenu Gminy Węglińiec,
- 4) placówek służby zdrowia z terenu Gminy Węglińiec,
- 5) Komisariatu Policji w Pieńsku,
- 6) Kuratorskiej Służby Sądowe Sądu Rejonowego w Zgorzelcu,
- 7) Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 8) innych podmiotów zobligowanych do podejmowania działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii,
- 9) społeczności lokalnej.

Źródłem pozyskiwania środków finansowych na realizację Programu są opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Rozdział 4

Zadania do realizacji

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Programu dostosowane są do aktualnych potrzeb lokalnych, skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy i Miasta Węglińiec. Należą do nich:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych:

- a) współpraca z placówkami służby zdrowia i ośrodkami leczenia uzależnień w zakresie leczenia, rehabilitacji osób uzależnionych od narkotyków, współuzależnionych,
- b) współpraca z istniejącą Poradnią Leczenia Uzależnień w Zgorzelcu,
- c) współpraca z Policją, Prokuraturą, Sądem, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu,
- d) działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- e) dyżury specjalisty psychologa,
- f) doposażenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w podstawowe materiały, ulotki i broszurki informacyjno-edukacyjne z zakresu przeciwdziałania narkomanii,
- g) szkolenia specjalistów - organizowanie i dofinansowanie szkoleń, kursów zwiększających kompetencje w zakresie przeciwdziałania narkomanii, pomocy psychologiczno – medycznej, pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej:

- a) prowadzenie poradnictwa dla rodzin, w których występują problemy narkomanii w zakresie przyczyn sięgania po narkotyki oraz ponoszenia szkód zdrowotnych i społecznych używania narkotyków,
- b) prowadzenie edukacji publicznej w zakresie problematyki narkotykowej poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (broszur, ulotek), cykliczne zamieszczanie artykułów na łamach lokalnej gazety, zakup specjalistycznych opracowań i czasopism.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- a) współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie realizacji programów profilaktycznych o potwierdzonej skuteczności/ działania w zakresie edukacji i profilaktyki w szkołach zmierzające do uświadomienia skutków zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych skierowane do uczniów i ich rodziców,
- b) realizacja autorskich programów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,
- c) zakup materiałów informacyjno – edukacyjnych oraz pomocy dydaktycznych do realizacji programów profilaktycznych i profilaktyki środowiskowej,
- d) upowszechnianie materiałów edukacyjnych o tematyce antynarkotykowej tj. plakaty, ulotki, broszury,
- e) udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych,
- f) promowanie i organizowanie różnorodnych form edukacji profilaktyki w zakresie przeciwdziałania narkomanii (programy, prelekcje, pogadanki, warsztaty, konkursy, spektakle, itp.)
- g) promowanie zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków oraz różnych form aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych,
- h) szkolenia przedstawicieli grup zawodowych stykających się z problemem narkomanii,
- i) ścisła współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie diagnozowania występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących.

4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii:

- a) dofinansowanie realizacji programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- b) dofinansowanie realizacji programu profilaktyczno – terapeutycznego, edukacyjnego podczas zorganizowanych form wypoczynku letniego, zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień,
- c) współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami w obszarze przeciwdziałania narkomanii,

- d) wspieranie edukacyjno – informacyjne, materialne podmiotów zajmujących się szeroko rozumianą profilaktyką przeciwdziałania narkomanii,
- e) wspieranie i inicjowanie działań związanych z patrołowaniem szkół i okolic przyszkolnych oraz lokali gastronomicznych, pod kątem nielegalnej dystrybucji narkotyków.

5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego:

- a) współpraca podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania narkomanii z pracownikami socjalnymi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej mającymi kontakt z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi od narkotyków,
- b) świadczenie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym - pomoc przy odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczności poprzez udział w spotkaniach, warsztatach i innych formach motywowania do podjęcia działań wyjścia z nałogu.